

Henk Schuitemaker, landschaps-architect en één van de eigenaren van VlugP Stedebouw en landschaps-architectuur, heeft zojuist de *Heptacodium miconioides*, ofwel de zevenzoneboom in een ontwerp toegepast voor een daktuin op de Zuidas in Amsterdam, dat in september wordt uitgevoerd. 'Hij inspireert me door de prachtige geurige bloei en vruchtdracht tot laat in het najaar, wat echt bijzonder is in Nederland.'

Auteur: Santi Raats

Henk Schuitemaker: 'De zevenzoneboom bloeit wanneer de rest is uitgebloeid. Als ontwerper zoek ik spreiding van bloei, zodat er het hele jaar door iets moois is om naar te kijken.'

'De zevenzoneboom is de perfecte afwisseling voor de eeuwige krent'

Landschapsarchitect Schuitemaker siert stedelijk gebied graag op met exoten

6 min. leestijd

Heptacodium miconioides is familie van de *Caprifoliaceae*, de kamperfoelieachtigen. Het is een nog vrij onbekende bladverliezende sierheester, alhoewel hij al in 1907 is ontdekt door Amerikaanse dendrologen tijdens een expeditie naar het Chinese berggebied. Zij namen echter alleen gedroogde monsters mee en deze verdwenen in het archief. Pas in 1980 vond er opnieuw een expeditie plaats naar China, waarna zaden van *Heptacodium miconioides* werden meegenomen en in cultuur werden gebracht. Schuitemaker weet te vertellen: 'Als je *Heptacodium miconioides* opkweekt, bloeit hij blijkbaar pas na een paar jaar. In 1986 werd er een aangeplant in het arboretum in Wageningen, maar die bleef de eerste jaren onopgemerkt. Vandaar dat men pas later dacht: wat is hij eigenlijk mooi!'

Verwarrende naam

Er kan wat verwarring ontstaan over de naam zevenzonenboom. Waar verwijst 'zonen' naar? Uit de Engelse vertaling wordt men niet veel wijzer: *seven son flower*. In elk geval is duidelijk dat 'zeven' verwijst naar het aantal bloemen dat de botanicus in kwestie aantroef per bloemenkrans van de *Heptacodium miconioides*: hepta betekent zeven. 'Maar daar is wat misgegaan', verklaart Schuitemaker. 'De bloemen komen voor in aantallen van zes.'

De landschapsarchitect gaat verder: 'De soort wordt sinds de jaren 80 gekweekt. In het arboretum van Wageningen staat één van de eerst geplante exemplaren. Ze zijn nu overal verkrijgbaar bij de grote kwekers, heb ik gezien. Langzaam maar verschijnen ze nu ook in de openbare ruimte. Ze zijn heel makkelijk om toe te passen. Wel houdt hij van een doorlatende vochthoudende grond en van zon om het beste tot bloei te kunnen komen, alhoewel hij ook in halfschaduw kan staan. Hij hoort niet in verharding, maar in een ruim plantvak. Hij is in elk geval zeer winterhard en er zijn nog geen problemen geconstateerd op het gebied van ziekten en plagen.'

Gemeentehuis Leidschendam

Voor de ingang van het gemeentehuis van Leidschendam-Voorburg staan vier exemplaren als kleine meerstammige boompjes. Je kunt onder de kroon door kijken; vanaf de bankjes in de publieksruimte van het gemeentehuis kun je onder de boompjes door het verkeer verderop in de straat aanschouwen. De vier *Heptacodium miconioides* zijn in het voorjaar van 2017 geplant en zijn onderdeel van een ontwerp van landschapsarchitectenbureau Plein'06 uit Rotterdam. Enkele dorre blaad-

De zevenzonenbomen staan in een verhoogde bak. Vanuit de publiekshal van het gemeentehuis kun je onder de kronen door de achterliggende weg en het verkeer goed zien.

jes verraden dat ze er, waarschijnlijk in juni, wat te droog bij hebben gestaan. 'Alle vier staan ze ook in een verhoogde bak, terwijl ze nog geen diepe wortels hebben aangemaakt. Met het verplanten "pest" je ze natuurlijk ook een beetje. Maar ze komen er weer bovenop. De top is niet kaal, maar staat mooi in blad.' Schuitemaker buigt zijn arm in de kroon. 'Daar zit een jonge scheut van wel 40 cm. Dat is een teken dat de boom is aangeslagen. Gelukkig maar, want er zijn in Nederland niet veel plekken waar je volwassen exemplaren van *Heptacodium miconioides* kunt bewonderen. Helaas is het nog te vroeg voor de bloei: die vindt pas plaats vanaf eind augustus. Nog even wachten, dus.'

Heptacodium miconioides bleef als laatbloeiër de eerste paar jaren onopgemerkt

Uitgesproken indruk

De uit de kluiten gewassen heesters hebben een aparte, schilferende schors, net zoals die van berken en platanen. De vier exemplaren zijn als een meerstammig boompje gesnoeid. Schuitemaker: 'Je kunt ze ook van onderuit laten groeien. Er zijn veel verschillende snoeivormen mogelijk met

Er zijn in Nederland niet veel plekken waar je volwassen exemplaren van *Heptacodium miconioides* kunt bewonderen

Heptacodium miconioides. Dat is een voordeel bij het ontwerpen.' Schuitemaker geeft toe: 'Het is een boom waar je van moet houden. Het lijkt misschien een beetje alsof hij een rommelig uiterlijk heeft, maar hij is vooral karakteristiek. Hij past goed als solitair in een park of als aandachtstrekker in een binnentuin, parktuin of daktuin. Ik heb hem in ons ontwerp voor de Amsterdamse daktuin tussen een judasboom, honingboom en een winterbloeiende kers staan. In de stad kan hij ook prima aarden, omdat hij een open structuur heeft. Men wil in de stad vaak geen dichte kronen, omdat dit dichte schaduwen werpt en men de beperkte ruimte juist open en licht wil houden. Met *Heptacodium miconioides* kan men doorkijkjes creëren, wat de sociale veiligheid ten goede komt.'

Late bloei

De zevenzonenboompjes, nu zo'n drie meter hoog (hij wordt vijf tot soms wel acht meter hoog), bloeien nog niet. De blaadjes hangen wat naar beneden en zijn een beetje samengevouwen. 'Dat kenmerkt

Ik roep als ontwerper geregeld de hulp van een dendroloog in

deze boom, net als bij kornoelje. Hij beschermt zich tegen de droogte en de zon door zijn blaadjes wat te sluiten, zodat het bladoppervlak kleiner wordt en hij minder hoeft te verdampen en dus minder vocht kwijtraakt. De boom bloeit pas laat, in augustus of september, wanneer de meeste planten, bloemen en bomen zijn uitgebloeid. De bloei gaat door tot ver in oktober. De witte bloemen staan in de bladoksels van tegenovergestelde en geveerde bladparen en geuren sterk zoet.

Heptacodium miconioides is een ecologisch nuttige boom: hij trekt in de bloeiperiode bijen aan en is een drachtplant voor vlinders; hij herbergt rupsen die zich verpoppen. In het najaar worden de kelkbladen vlezig en verkleuren ze kersenrood. Dat is werkelijk prachtig. Als ontwerper zoek ik spreiding van bloei, zodat het oog het hele jaar door iets moois heeft om naar te kijken.'

Exoot als afwisseling van inheemse soorten

Schuitemaker vindt exoten een prima toepassing in stedelijk gebied. 'In het buitengebied is dat anders. Daar gebruik je eerder inheems materiaal

en de praktische soorten die altijd zijn toegepast als laanboom, haag of houtleverancier. Maar in compact stedelijk gebied wil je de burger vooral afwisseling bieden en sierlijkheid in kleur, bloei-vormen en seizoensbeleving, ook al vinden sommige ecologen exoten ongewenst. In parken in stedelijk gebied wordt dat al eeuwenlang gedaan. Landen met koloniën toonden in hun stadsparken wat er in hun rijk allemaal te halen viel. In de huidige openbare ruimte zie ik nog te weinig afwisseling tussen inheemse soorten en exoten, terwijl er mooie bomen beschikbaar zijn met uiteenlopende sierwaarde en seizoenskenmerken. De *Heptacodium miconioides* is daar bij uitstek voor geschikt. Eigenlijk hebben veel ontwerpers op het gebied van exoten maar een beperkt sortiment in hun hoofd. Ik hoor ook bij die groep ontwerpers die wel veel sortimentskennis heeft, maar regelmatig de hulp van een dendroloog inroept. De zevenzonenboom is weer eens wat anders dan het eeuwige krentje. Daar moet met nadruk bij zeggen dat ik de krentenboom prachtig vind.'

De landschapsarchitect somt de voordelen van exoten in de stad op: 'Ze passen vaak beter in het stadsklimaat, waar het vaak een paar graden warmer is dan in het buitengebied. Door hun aparte kenmerken zorgen ze voor veel belevingswaarde op een klein oppervlak. Door verschillende soorten af te wisselen, kun je bijna het hele jaar door zorgen dat er iets apart te bewonderen is. En je kunt genoeg exoten uitkiezen die ook nog eens eco-

Henk Schuitemaker, met links en rechts van hem twee zevenzonenbomen. Helemaal rechts de entree van het gemeentehuis.

gisch verantwoord zijn. Zoals ik al eerder zei, is de *Heptacodium miconioides* een prima drachtplant voor hommels, bijen en vlinders.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6877

Er zitten zes bloemen in een krans.

*De schors van *Heptacodium miconioides* is schilferachtig, net als bij berken en platanen.*

*De blaadjes zijn een beetje samengevouwen. Daarmee beschermt *Heptacodium miconioides* zich tegen droogte en zon.*